

Mapa puta za implementaciju Regulative (EU) 2024/1735

Crna Gora

Pravni osnov i kontekst

Regulativa (EU) 2024/1735 Evropskog parlamenta i Savjeta od 13. juna 2024. godine o uspostavljanju okvira mjera za jačanje evropskog ekosistema za proizvodnju tehnologija sa nultom neto stopom emisija, kojom se mijenja Regulativa (EU) 2018/1724 (Akt o industriji sa nultom neto stopom emisija, NZIA) stupila je na snagu 29. juna 2024. godine.

Regulativa se direktno primjenjuje u državama članicama i nije potrebna njena transpozicija u nacionalno zakonodavstvo.

Akt o industriji sa nultom neto stopom emisija (NZIA) uspostavlja regulatorni okvir za povećanje sigurnosti u planiranju i investiranju, s ciljem jačanja proizvodnih kapaciteta EU za tehnologije sa nultom neto stopom emisija. Regulativom se uspostavlja standard na osnovu kojeg se najmanje 40% godišnjih potreba EU za strateškim tehnologijama sa nultom neto stopom emisija proizvodi u okviru EU do 2030. godine, dok svjetski standard za proizvodnju tehnologija sa nultom neto stopom emisija iznosi 15% do 2040. godine. Dodatno, Akt postavlja cilj uspostavljanja godišnjeg kapaciteta za ubrizgavanje najmanje 50 miliona tona CO₂ u geološka skladišta na teritoriji EU do 2030. godine. Definiše 19 kategorija tehnologija sa nultom neto stopom i uvodi pojednostavljen proces izdavanja dozvola, status strateškog projekta, obaveze skladištenja CO₂ i mjere pristupa tržištu kroz javne nabavke.

Implementacija NZIA-e detaljnije se uređuje brojnim podzakonskim aktima koje donosi Evropska komisija. Usvajanje podzakonskih akata počelo je 2025. godine, sa prvim paketom implementacionih i delegiranih akata usvojenim u periodu od maja do jula 2025. godine, praćenih dodatnim implementacionim mjerama u 2026. godini.

Komisija je do sada, između ostalog, usvojila:

- Implementacionu regulativu Komisije (EU) 2025/1176 o detaljnim pravilima za aukcije za obnovljive izvore energije (član 26 NZIA);
- Implementacionu regulativu Komisije (EU) 2025/1178 o listi finalnih proizvoda i glavnih specifičnih komponenti za procjene otpornosti (član 29(2) NZIA);
- Delegiranu regulativu Komisije (EU) 2025/1463 o podkategorijama tehnologija sa nultom neto stopom i komponenti (član 46 NZIA);
- Implementacionu odluku Komisije (EU) 2025/1100 o smjernicama za kriterijume izbora strateških projekata za nultom neto stopom emisije (član 13 NZIA);
- Implementacionu regulativu Komisije (EU) 2026/718 o minimalnim zahtjevima za ekološku održivost u postupcima javnih nabavki (član 25 NZIA).

Ovi pravno obavezujući akti dopunjeni su neobavezujućim instrumentima, uključujući saopštenja Komisije i radne dokumente, koji obezbjeđuju podatke, metodologije i smjernice potrebne za dosljednu primjenu Regulative, posebno u vezi sa procjenama otpornosti, praćenjem lanaca snabdijevanja i identifikacijom relevantnih tehnologija i komponenti.

Cjelokupno posmatrano, ovi instrumenti čine operativni okvir NZIA-e i direktno su vezani za izradu nacionalnih mjera za implementaciju.

Praktična primjena NZIA-e zahtijeva uspostavljanje nacionalnog pravnog i institucionalnog okvira. Posebno je potrebno odrediti Jedinstvenu kontakt tačku (SPoC) za projekte proizvodnje tehnologija sa nultom neto stopom. Takođe je neophodno obezbijediti da proces izdavanja dozvola obuhvati važeće ekološke procjene i usklađenost sa zakonskim rokovima, kao i integraciju NZIA kriterijuma u postupke javnih nabavki. Jednako je važno da organi uključeni u javne nabavke, aukcije za obnovljive izvore energije i šeme podrške koje uključuju nabavku tehnologija nulte neto stope emisije primjenjuju ne-cjenovne kriterijume u skladu sa Regulativom. Ovi kriterijumi obuhvataju, između ostalog, ekološku održivost, ali i „otpornost“, koja se mora primjenjivati radi diversifikacije u odnosu na snabdijevanje iz trećih zemalja od kojih EU ima stratešku zavisnost (preko 50% ukupnog snabdijevanja Unije).

* SPoC – Single Point of Contact

posredovanje i koordinaciju kompletnog procesa izdavanja dozvola. Ostali nadležni organi će doprinosti u okviru svojih oblasti odgovornosti.

Br.	Aktivnost/Mjera	Vodeća institucija	Rok	Ključni indikator
1.1	Formirati međuresornu radnu grupu sa zadatkom da: (i) odredi koje ministarstvo će biti nadležno za funkciju Jedinственe kontakt tačke (SPoC); (ii) mapira sve procedure izdavanja dozvola relevantne za projekte proizvodnje tehnologija sa nultom neto stopom emisija; (iii) odluči o aktu za implementaciju NZIA i identifikuje potrebne izmjene zakonodavstva o izdavanju dozvola; (iv) osmisli model koordinacije „sve na jednom mjestu“ (<i>one-stop-shop</i>).	Međuresorna radna grupa Pregovaračke radne grupe za poglavlja 1 / 5 / 20 / 27	Drugi kvartal 2026.	Uspostavljena radna grupa, usaglašen model SPoC.
1.2	Sprovesti analizu pravnih i institucionalnih nedostataka postojećeg crnogorskog okvira za izdavanje dozvola u odnosu na zahtjeve NZIA, uključujući: određivanje SPoC, rokove za izdavanje dozvola i pojednostavljenje ekoloških procjena, obaveze izvještavanja o skladištenju CO ₂ i kriterijume za javne nabavke. Takođe, sprovesti uporednu analizu najmanje dva modela SPoC i pristupa reformi izdavanja dozvola u državama članicama EU radi implementacije NZIA. Moguće je angažovati tehničku pomoć, uključujući i podršku TAIEX-a.	Međuresorna radna grupa Pregovaračke radne grupe za poglavlja 1 / 5 / 20 / 27	Treći-četvrti kvartal 2026.	Završene Analiza pravnih i institucionalnih nedostataka i uporedna analiza
1.3	Pripremiti Predlog zakona o implementaciji NZIA koji će: (i) odrediti SPoC; (ii) propisati povoljne uslove za projekte i planove proizvodnje tehnologija sa nultom neto stopom emisija (administrativna podrška za NZ projekte, obavezujući rokovi za izdavanje dozvola i zahtjevi za pojednostavljene ekološke procjene / „sve na jednom mjestu“, integraciju NZIA zahtjeva u planiranje, strateške NZ projekte, sprovođenje kriterijuma za izbor, prijavu i priznavanje, itd.); (iii) implementirati obaveze izvještavanja o skladištenju CO ₂ ; (iv) integrisati NZIA kriterijume održivosti i otpornosti u zakonodavstvo koje reguliše javne nabavke, koncesije i javno-privatna partnerstva; (v) omogućiti finansijske i druge podsticaje za podsticanje domaćinstava, kompanija i šire javnosti da kupuju proizvode tehnologija sa nultom neto stopom emisija, itd. Moguće je angažovati tehničku pomoć.	Međuresorna radna grupa Pregovaračke radne grupe za poglavlja 1 / 5 / 20 / 27	Četvrti kvartal 2026. Drugi kvartal 2027.	Nacrtni zakona o implementaciji NZIA, i eventualno potrebne izmjene relevantnih propisa, dostavljeni na međuresorno konsultacije; nacrt dostavljen EK na komentare
1.4	Dostaviti Predlog zakona o implementaciji NZIA Vladi na potvrđivanje i Skupštini Crne Gore na usvajanje.	Vlada/Skupština	Treći kvartal 2027.	Zakon o implementaciji NZIA usvojen i objavljen u Službenom listu Crne Gore; EK obaviještena
1.5	Uspostaviti Jedinственu kontakt tačku (SPoC), jedinstvenu tačku za regulatorna izolovana okruženja za tehnologije sa nultom neto stopom emisija, kao i „sve na jednom mjestu“ za prijave strateških projekata tehnologija sa nultom neto stopom emisija, sa posvećenim osobljem i odgovarajućim prostorijama.	SPoC/ neophodno utvrditi	Treći kvartal 2027.	Uspostavljene SPoC sa posvećenim osobljem i prostorijama
1.6	Obezbiđediti obuku i sprovesti pilot vježbu za izdavanje dozvola za osoblje SPoC i sve relevantne organe za izdavanje dozvola i planiranje, na teme: obim primjene NZIA, administrativna podrška projektima tehnologija sa nultom neto stopom emisija, sprovođenje modela koordinacije i pojednostavljenja kroz „sve na jednom mjestu“, rokovi za izdavanje dozvola/trajanje procedura, integracija projekata proizvodnje tehnologija sa nultom neto stopom emisija u politike i prostorno planiranje, strateški projekti sa nultom neto stopom emisija, izbor/prijava/priznavanje, zahtjevi za izvještavanje o CO ₂ , postupanje po zahtjevima za testiranje tehnologija sa nultom neto stopom emisija u regulatornim sandboksima, i dr. Moguće je angažovati tehničku pomoć, uključujući i podršku TAIEX-a.	SPoC TBD	I reći-četvrti kvartal 2027.	Održane četiri obuke, sa najmanje 20 obučanih službenika SPoC i organa nadležnih za izdavanje dozvola i planiranje

** TAIEX (Technical Assistance and Information Exchange) – Instrument za tehničku pomoć i razmjenu informacija

Institucija	Relevantne funkcije	Pravni osnov
Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine/jedinice lokalne samouprave	Prostorno planiranje i građevinske dozvole; objedinjene procedure procjene relevantne za projekte tehnologija sa nultom neto emisijom, i integracija ovih projekata i dolina za ubrzavanje industrije s nultom neto stopom (<i>Net-zero Acceleration Valleys</i>) u prostorne i planske akte i planove upotrebe zemljišta.	<i>Uredba o organizaciji i načinu rada državne uprave („Službeni list Crne Gore”, br. 98/2023, 102/2023, 113/2023, 71/2024, 72/2024, 90/2024, 93/2024, 93/2024 – ispravka, 104/2024, 117/2024, 39/2025 i 97/2025)</i>
Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera i Agencija za zaštitu životne sredine	Procjena uticaja projekata i planova na životnu sredinu (EIA/SEA); odgovarajuća procjena relevantnih projekata tehnologija sa nultom neto emisijom u pogledu uticaja na Natura 2000 područja; izdavanje ekoloških dozvola (industrijske emisije, SEVESO, otpad, vode itd.)	<i>Uredba o organizaciji i načinu rada državne uprave („Službeni list Crne Gore”, br. 98/2023, 102/2023, 113/2023, 71/2024, 72/2024, 90/2024, 93/2024, 93/2024 – ispravka, 104/2024, 117/2024, 39/2025 i 97/2025), kao i zakonodavstvo vezano za životnu sredinu</i>
Ministarstvo finansija	Nadležnost za politiku i zakonodavstvo u oblasti javnih nabavki, koncesija i javno-privatnih partnerstava (JPP), kao i za definisanje strateškog pravca razvoja sistema javnih nabavki u skladu sa standardima EU. Direktorat za politiku javnih nabavki pri Ministarstvu finansija pruža savjetodavnu podršku ugovornim organima i ponuđačima, prati sprovođenje procedura i priprema godišnje izvještaje. Komisija za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki je nezavisno državno tijelo odgovorno za obezbjeđivanje zakonitosti postupaka javnih nabavki.	<i>Uredba o organizaciji i načinu rada državne uprave („Službeni list Crne Gore”, br. 98/2023, 102/2023, 113/2023, 71/2024, 72/2024, 90/2024, 93/2024, 93/2024 – ispravka, 104/2024, 117/2024, 39/2025 i 97/2025)</i>
Agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti Crne Gore (REGAGEN)	Priključenje na mrežu; aukcije za obnovljive izvore energije; NZIA kriterijumi za aukcije prema članu 26 NZIA.	<i>Zakon o energetici („Službeni list Crne Gore”, br. 5/2016, 51/2017, 82/2020, 29/2022 – odluka Ustavnog suda i 152/2022)</i>

Komunikacija sa Evropskom komisijom

Crna Gora će redovno dostavljati pisane izvještaje Evropskoj komisiji o napretku u sprovođenju Mape puta. Dinamika dostavljanja Izvještaja:

- tokom održavanja svakog Pododbora za trgovinu, industriju, carinu i oporezivanje;
- na zahtjev Komisije, u bilo kojem trenutku.

Crna Gora poziva Komisiju da pruži tehničke smjernice o najadekvatnijem modelu za određivanje Jedinствене kontakt tačke (SPoC), integraciju NZIA kriterijuma u javne nabavke, metodologiju izvještavanja o CO₂ i uspostavljanje regulatornih izolovanih okruženja za tehnologije sa nultom neto emisijom. Crna Gora će nastojati da učestvuje kao posmatrač na Platformi Net-Zero Europe, u mjeri u kojoj je to dozvoljeno u okviru procesa pregovora o pristupanju.